

МЕЖДИНЕН ДОКЛАД

ЗА ДЕЙНОСТТА

НА “БЕСТТЕХНИКА ТМ – РАДОМИР” ПАД
гр. РАДОМИР

ПРЕЗ 4-ТО ТРИМЕСЕЧИЕ НА 2009 ГОДИНА

Съдържание:		
№	Глава	Страница
	Съдържание по страници	
1	Приходи и произведена продукция	2
2	Разходи	4
3	Финансови резултати	6
4	Осигуровки и данъци	6
5	Балансови показатели	7
6	Парични потоци	11
7	Основни икономически показатели за финансов анализ	12
8	Анализ на взаимоотношенията с клиенти и доставчици и на икономическите резултати	17
9	Основен капитал	19
10	Персонал, производителност и заплащане	19
11	Професионално обучение и повишаване на квалификацията	23
12	Подържане на здравословни и безопасни условия на труд	23
13	Екология и опазване на околната среда	24
14	Инвестиционна дейност	25
15	Качество на произвежданата продукция	26
16	Просрочени вземания и задължения и събирането им по съдебен ред	28
17	Кредитна експозиция	29
18	Годишно общо събрание на акционерите	30
19	Дейност в областта на научните изследвания и проучвания	30
20	Движение на акциите	30
21	Антикризисна програма	31
22	Предвиждано развитие на предприятието през 2010 година	37
23	Изпълнение на програмата за прилагане на международно признатите стандарти за добро корпоративно управление	39
24	Заклучение	43

Настоящият доклад обхваща дейността на “Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД, гр. Радомир през 4-то тримесечие на 2009 године, както и за периода януари - декември 2009 година. Съдържанието на доклада е съобразено с условията на чл. 100о, ал. 4, т. 2 от Закона за публичното предлагане на ценни книжа и в чл.33 от Наредба №2 от 17.09.2003 г. за проспектите при публично предлагане и допускане до търговия на регулиран пазар на ценни книжа и за разкриването на информация от публичните дружества и другите емитенти на ценни книжа, както и Приложение №10 към същата наредба.

1. Приходи и произведена продукция

През отчетния период дружеството реализира приходи от продажби на промишлена продукция, приходи от излишъци на активи, установени при инвентаризация, приходи от продажби на неоперативни материални активи, приходи от наеми, приходи от продажби на технологични отпадъци, други приходи и финансови приходи. По същество всички приходи са brutния поток от икономически изгоди в резултат от обичайната дейност на дружеството, който води до увеличаване на собствения капитал.

Получените през отчетния период **приходи** са в размер на **20 007 хил. лева**. В резултат на засегналата предприятието световна икономическа криза, те са с 12% по-малко спрямо предходната година и се разпределят по следния начин:

Наименование на приходите	Хил. лева	Относ. дял
Приходи от продажби на продукция	13 482	67,4%
Приходи от излишъци на активи	4 860	24,3%
Приходи от наеми	338	1,7%
Приходи от продажби на стружки и технологични отпадъци	95	0,5%
Други приходи	1 178	5,9%
Приходи от финансираня	7	0,0%
Положителни разлики от операции с финансови активи	36	0,2%
Положителни разлики от промяна на валутни курсове	11	0,1%
Общо приходи	20 007	100,0%

Приходите от продажби на продукция формират преобладаващата част от общия размер на приходите. Те са 63% от размера им през предходната година. Спадът е в следствие на световната икономическа криза, която засегна особено силно производството на инвестиционно оборудване.

73% от произведената и експедирана продукция през годината е предназначена за чуждестранни клиенти.

Основните видове изделия по клиенти са посочени в таблицата на следващата страница.

№ по ред	К л и е н т и	Наименование на продукцията	Стойност (хиляди лева)	Относителен дял
1	"OUTOTEC"	Мелници за рудодобива и обогатяване на руди	6 585	48,84%
2	"Балканстрой" АД	Сграда за калцинация	1 196	8,87%
3	"Howden Ventilatoren" GmbH	Съоръжения за ТЕЦ - Тела за отвеждане на отработили газове	1 044	7,74%
4	"Радомир Метал Индъстрийз" АД	Оборудване за черната металургия и корпуси на трошачки за рудодобива	548	4,06%
5	Различни кариери за добив на инертни материали в страната	Трошачно-мелещо оборудване (трошачки, подаватели, питатели, сита) за производство на кариерни материали	436	3,23%
6	Siempelcamp Giesserei	Механообработка на челни стени	409	3,03%
7	АЕЦ Козлудуй (чрез "Бесттехника" ЕООД)	Редуктор за подеи на мостов кран	277	2,05%
8	АЕЦ Козлудуй (чрез "Бесттехника" ЕООД)	Мостов кран	167	1,24%
9	"Kocks Crane International" GmbH	Кранови колички за 700 тонни портални кранове	158	8,77%
10	"Alstom Power Romania"	Механообработка на различни възли за енергетиката	1 183	1,13%
11	"Mecamidi" (чрез Бесттехника ЕООД)	Направляващи лопатки за водни турбини	120	0,89%
12	"Siempelcamp Tensioning Systems" GmbH (чрез Бесттехника ЕООД)	Оборудване за АЕЦ (Транспортни колички)	118	0,88%
13	"Марин Маринов МСМ"	Изработване на бандаж	95	0,70%
14	"Herrenknecht" AG	Тръби за тунелопробивни машини	90	0,67%
15	"Елаците Мед" АД	Изработване на зъбни козела и ремонт на челни стени на мелници	88	0,65%
16	"Voith Siemens Hydro Kraftwerkstechnik" GmbH	Спирачни пръстени за хидравлични централи	72	0,53%
17	"Стомана Индъстри" АД	Релса	70	0,52%
18	"Арко" ООД - Русе	Механична обработка на зъбен венец	58	0,43%
19	"Волта-С" ООД	Байонетен механизъм за Автоклав	56	0,42%
20	"Бесттехника" ЕООД (за "Титан Златна Панега Цимент")	Възли за циментовата промишленост	53	0,39%

№ по ред	К л и е н т и	Наименование на продукцията	Стойност (хиляди лева)	Относителен дял
21	"Еко ток" ЕООД	Елементи за руднично укрепване	49	0,36%
22	Други клиенти	Възли, детайли и резервни части за производствени машини и оборудване	616	4,57%
В С И Ч К О			13 482	100,0%

2. Разходи

Разходите са в размер на **19 963 хил. лева** и са свързани предимно с обслужването на текущата производствена дейност на дружеството. Основната част от тези разходи са за материали, заплати, осигуровки, външни услуги и амортизации, пряко свързани с дейността.

Размерът и структурата на **разходите за дейността** през 2009 година са както следва:

Наименование на разходите	Хил. лева	Относ. дял
Разходи за суровини и материали	6 267	31,4%
Разходи за външни услуги	1 693	8,5%
Разходи за заплати и възнаграждения	4 904	24,6%
Разходи за осигуровки	763	3,8%
Разходи за амортизации	2 916	14,6%
Балансова стойност на продадени активи	1	0,0%
Изменение на запасите от продукция и незавършено производство	2 839	14,2%
Разходи за командировки	44	0,2%
Представителни разходи	4	0,0%
Еднократни данъци	10	0,1%
Съдебни такси и други юридически разходи	7	0,0%
Други разходи	1	0,0%
Отрицателни разлики от промяна на валутни курсове	3	0,0%
Разходи за лихви	473	2,4%
Банкови такси и комисионни	38	0,2%
Общо разходи	19 963	100,0%

Разходите за материали, външни услуги бележат намаление в следствие на по-малкия обем на производството. Разходите за материали и външни услуги за отчетния период са 56,5% от същите за 2008 година. В същото време приходите от продажби на продукцията са 63% спрямо предходната година. Поради дългия производствен цикъл на изделията, близо половината от тях са завършени през 2009 год., но са пуснати в производство през 2008 год. Значителна част от материалите за тях са закупени и отчетени като разход още през предходната година. Аналогична е причината и за намалението на незавършено производство.

Част от намалението на разходите за материали и външни услуги се дължи и на въведените през втората половина на 2009 год. антикризисни мерки и въведените лимити при използването на горива, газ, енергия и външни услуги.

Разходите за персонала (заплати и осигуровки) намаляват с 20% спрямо предходната година. Това намаление е резултат от спада на изработените през годината нормочасове, респективно на заплатите на нормените работници, както и от преминаването на ненормения персонал на половин работен от средата на месец ноември, 2009 год.

Следва да се обърне внимание на променените разходи за амортизации. В резултат на преоценката на машините и съоръженията, извършена към 30.06.2009 год., разходите за амортизации след тази дата нарастват с 245 хил. лева месечно.

Разходите за лихви през 2009 година са в размер на 473 хил. лева. 277 хил. лв. са лихвите по ползваните банкови кредити от „ОББ“ АД. 86 хил. лв. са лихви върху обединените и разсрочени публични задължения. 76 хил. лв. за лихвите по действащите лизингови договори. Останалите 34 хил. лв. са начислени лихви върху задължения към доставчици и лихвени задължения към митница.

При влагането им в производството, материалните запаси се отчитат по тяхната историческа цена, която се идентифицира с доставната им стойност. Последната включва всички разходи, свързани с доставянето на стоково-материалните запаси до сегашното им местоположение и състояние. В дружеството е възприет метода на “средно претеглена цена” за изписване на стоково-материалните ценности.

Разпределянето на постоянните общопроизводствени разходи се извършва на базата на нормалния капацитет на производствените мощности, поради което в дружеството като база за разпределение са възприети изработените нормочасове по технология и групи машини и дейности. Като нормален годишен капацитет за “Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД са приети 390 хиляди нормочаса. Изработените през годината 141 хиляди нормочаса съответстват на 36% от нормативно приетия производствен капацитет. Средното натоварване на производствените мощности за 2009 година е два пъти по-лошо, отколкото през предходната 2008-ма година.

Дружеството води своето текущо счетоводство и изготвя финансовите си отчети в съответствие с изискванията на българското счетоводно търговско и данъчно законодателство. Като публично дружество, “Бесттехника ТМ-Радомир” прилага Международните стандарти за финансови отчети.

3. Финансови резултати

При приходи 20 007 хил. лева и разходи 19 963 хил. лева се получава **счетоводна печалба** в размер на **44 хил. лева**.

Основната причина за тази печалба, като се има предвид загубата от производствената дейност, е заприходяването след инвентаризация на стоки, материали и продукция в размер на 4 860 хил. лева. Без тази операция, дружеството би било на загуба. Ако не бяха нарасналите амортизации в следствие на извършената към 30.06.2009 год. преоценка на машините и съоръженията, счетоводната печалба би била по-голяма с 1 470 хил. лева

След преобразуването на счетоводната печалба, съгласно изискванията на Закона за корпоративното подоходно облагане, се получава **финансов резултат след данъчно преобразуване, равен на нула**. На тази база **корпоративен данък не се дължи**.

В отчета за приходите и разходите като данък в размер на минус 113 хил. лева са отразени данъчните временни разлики.

Балансовата печалба е 157 хил. лева и е разлика между счетоводната печалба и данъчните временни разлики.

4. Осигуровки и данъци

Данъкът върху добавената стойност през отчетния период е начисляван редовно. Дължимият ДДС е превеждан редовно и в срок. За 2009 год. начисленият данък върху продажбите е 1 893 хил. лв. Начисленият ДДС за покупките е 1 443 хил. лв. Размерът на ДДС по вътрешнообщностните придобивания е 31 хил.лв. В края на годината ДДС за възстановяване е в размер на 623 хил. лв.

Осигуровките върху начисляваните заплати и възнаграждения са осчетоводявани редовно. Дължимите осигурителни вноски върху възнагражденията са превеждани частично и със значителни закъснения. Начислените като разходи през този период осигуровки върху заплатите и възнагражденията, както за сметка на дружеството така и за сметка на лицата, са в размер на 1 297 хил. лева. През отчетния период задълженията към социалното осигуряване нараснаха с 1 228 хил. лева спрямо 31.12.2008 год. и към 31.12.2009 год. те са в размер на 2 475 хил. лева. По-голямата част от сумата е с настъпил падеж и е дължима. Част от нея е начислена върху неизплатените заплати за м. декември 2009 год., както и върху възнагражденията за неизползвани отпуски, поради което не е с настъпил падеж.

Данъкът върху доходите е начисляван редовно и е дължим върху изплатените възнаграждения и заплати. Дължимият такъв не е превеждан или е превеждан с големи закъснения. Начисленият през годината подоходен данък е в общ размер на 396 хил.лв. Като вземем предвид 361 хил. лв., дължими от 2008 г., и платения през годината подоходен данък от 1 хил. лв., в края на годината дължимият такъв е 757 хил. лева.

През годината са начислявани редовно **еднократните данъци**, както и **местните данъци и такси**. Към 31.12.2009 год. размерът на дължимите суми по тези данъци и такси е 22 хил. лева.

5. Балансови показатели

Баланс - Активи

Размер и структура на активите на баланса към 31.12.2009 година

Наименование на активите	Хил. лева	Относ. дял
Дълготрайни материални активи, в това число:	157 820	85,4%
• земи (терени)	216	0,1%
• сгради и конструкции	17 163	9,3%
• машини и оборудване	131 984	71,4%
• съоръжения	5 249	2,8%
• транспортни средства	248	0,1%
• други дълготрайни материални активи	23	0,0%
• разходи за придобиване и ликвидация на ДМА	2 937	1,6%
Нематериални дълготрайни активи (програмни продукти)	0	0,0%
Дългосрочни финансови активи	11	0,0%
Материални запаси, в това число:	15 060	8,1%
• материали	5 100	2,8%
• продукция	2 744	1,5%
• стоки	3 809	2,1%
• незавършено производство	3 407	1,8%
Краткосрочни вземания, в това число:	11 953	6,5%
• вземания от клиенти и доставчици	3 680	2,0%
• вземания от свързани предприятия	3 909	2,1%
• предоставени аванси	1 480	0,8%
• данъци за възстановяване	814	0,4%
• други краткосрочни вземания	2 070	1,1%
Парични средства	21	0,0%
Разходи за бъдещи периоди	0	0,0%
Сума на Актива	184 865	100,0%

Дълготрайните (нетекущи) материални активи (имоти, машини, съоръжения, оборудване и други) са с отчетна (първоначална) стойност 168 343 хил. лева в края на годината, срещу 44 025 хил. лева в началото. Увеличението е в резултат на извършената към 30.06.2009 год. преоценка по пазарна стойност. Общото увеличение в следствие на тази преоценка е със 128 552 хил. лева, в това число 124 986 хил. лева машини и оборудване и 3 566 лева съоръжения.

Набраното изхабяване към 31.12.2009 год. е 10 523 хил. лева. Балансовата (остатъчна) стойност на ДМА към 31.12.2009 год. е 157 820 хил. лева.

През 2009 год. отчетната стойност на дълготрайните материални активи е намалена с 10 599 хил. лева, в това число:

➤ Отписана отчетна стойност до размера на амортизацията при преоценката на ДМА - 10 034 хил. лева;

➤ бракувани ДМА - 565 хил. лева.

През годината са заприходени ДМА с отчетна стойност 3 428 хил. лева, в това число:

➤ машина и оборудване за 3 425 хил. лева. Те представляват:

- придобити на лизинг машини - 2 104 хил. лв.;
- излишък на ДМА - 1 063 хил. лв.;
- закупени машини - 231 хил. лв.;
- увеличаване стойността в следствие на основен ремонт и модернизация - 27 хил. лв.

➤ земи (терени) за 3 хил. лева.

От дълготрайните материални активи, след преоценката, с най-голяма стойност са:

• Машините и оборудването - първоначална (отчетна) стойност 133 854 хил. лева и остатъчна (балансова) стойност 131 984 хил. лева.

• Сградите и конструкциите - първоначална (отчетна) стойност 25 276 хил. лева и остатъчна (балансова) стойност 17 163 хил. лева;

Дългосрочните (нетекущи) нематериални активи представляват счетоводни програмни продукти с първоначална (отчетна) стойност 8 хил. лева и остатъчна (балансова) стойност 0 хил. лева.

Дългосрочните (нетекущи) финансови активи са на стойност 11 хил. лева и се формират, както следва:

• 3 420 лева - акционерно участие с 1 437 акции (номинална стойност 14 370 лева) в "МЕТЕКО" АД, гр. София. Същите представляват 6,15% от капитала на дружеството;

• 3 150 лева - акционерно участие с 3 150 акции (номинална стойност 3 150 лева) в "ТМ-София 99" АД, гр. София. Същите представляват 4,98% от капитала на дружеството;

• Компенсаторни инструменти с номинал 4 225 лева.

Материалните запаси, които към 31.12.2009 год. са в размер на 15 060 хил. лева, се формират от следните активи:

• Материали на склад - 5 100 хил. лева. Намалели са с 2 940 хил. лева в сравнение с началото на годината;

• Готова продукция - 2 744 хил. лева. Същата се увеличава с 278 хил. лева в сравнение с 31.12.2008 година;

• Незавършено производство - 3 407 хил. лева. Намалява почти два пъти в сравнение с началото на годината, когато е 6 524 хил. лева;

• Стоките са в размер на 3 809 х. лева. След извършена инвентаризация са осчетоводени като материални запаси и заведени като стоки 2 броя кранове, изработени по поръчка на „Кремиковци“ АД, на обща стойност 2 500 хил. лева. Това е основната причина за голямото увеличение на размера на стоките.

Наблюдава се намаление общо на материалните запаси спрямо края на 2008 г. с 1 981 хил. лв. Намалението през годината на материалите, незавършеното производство и готовата продукция е с 5 779 хил. лева. Това може да се обясни

по-скоро с намеления обем на производството в резултат на икономическата криза, отколкото като положителен индикатор.

Краткосрочните (търговски и други) вземания, които към 31.12.2009 год. са в размер на 11 953 хил. лева, са се увеличили със 141 хил. лева от началото на годината. Формират се от следните активи:

- Вземания от клиенти и доставчици – 3 680 хил. лева;
- Вземания от свързани предприятия – 3 909 хил. лева;
- Предоставени аванси – 1 480 хил. лева;
- Данъци за възстановяване - 814 хил. лева. Увеличени са с 385 хил. лева от началото на годината. Представяват ДДС за възстановяване
- Други краткосрочни вземания – 2 070 хил. лева. Същите се увеличават със 114 хил. лева. Размерът им в края на годината се формира от:
 - Вземания от клиенти по нефактур. приходи и др. дебитори – 1 391 хил. лв.;
 - Подотчетни лица - 654 хил. лева;
 - Разчети по застраховки – 25 хил. лева

Баланс – Собствен капитал и пасиви

Размер и структура на собствения капитал и пасивите на баланса към 31.12.2009 година:

Наименование на пасивите	Хил. лева	Относ. дял
Основен капитал	1 756	0,9%
Резерв от последващи оценки	115 697	62,6%
Резерви	19 478	10,5%
Финансов резултат, в това число:	124	0,1%
• неразпределена печалба от минали години	0	0,0%
• непокрита загуба от минали години	-33	0,0%
• текуща печалба/загуба	157	0,1%
Нетекущи пасиви (дългосрочни задължения), в това число:	23 389	12,7%
• обединени и разсрочени задължения към бюджета и социалното осигуряване, включително лихви	8 166	4,4%
• задължения по ЗУНК	171	0,1%
• задължения по получени заеми от банки и небанкови финансови институции (лизинг)	2 197	1,2%
• пасиви по отсрочени данъци	12 855	7,0%
Текущи пасиви (краткосрочни задължения), в това число:	24 421	13,2%
• задължения към финансови предприятия - по кредити от "ОББ" АД	7 137	3,9%
• задължения към доставчици	5 244	2,8%
• задължения към свързани предприятия	2 830	1,5%
• получени аванси	2 970	1,6%

Наименование на пасивите	Хил. лева	Относ. дял
• задължения към персонала	2 518	1,4%
• задължения към осигурителни предприятия	2 475	1,3%
• данъчни задължения	970	0,5%
• други краткосрочни задължения	276	0,1%
• приходи за бъдещи периоди	1	0,0%
Сума на Пасива	184 865	100,0%

Като цяло **собственият капитал** на дружеството към 31.12.2009 г. е в размер на 137 055 хил. лв. спрямо 21 031 хил.лв. в началото на периода. Той се увеличава със 116 024 хил. лева в края на отчетния период, предимно в резултат от извършена преоценка на дълготрайните материални активи на дружеството.

Резервите са на стойност 135 175 хил. лева. Те са формирани както следва:

- Резервите от посочената по-горе преоценка са 115 697 хил. лева.
- Общите резерви са 19 105 хил. лева, като се увеличават спрямо началото на годината когато са 18 391 хил. лева.
- Другите резерви са 373 хил. лева. Те са в размер на 10 на сто от печалбата за последните три години и са заделени съгласно изискванията на търговското законодателство.

Дългосрочните задължения към 31.12.2009 год. нарастват и са 23 389 хил. лева.

• Основната част от тях (8 166 хил. лева) представляват обединените и разсрочени от Министерския съвет задължения към Бюджета и към Националния осигурителен институт. Разсрочването е за осем години и включва както главници, така и лихви, начислени към края на 2003 година. От общата сума са намалени извършените плащания по погасителния план и отписаните задължения поради изтекъл давностен срок;

- Главницата на задълженията по ЗУНК е в размер на 171 хил.лв
- 2 368 хил. лева са задължения към лизингови компании във връзка с доставени машини, производствено оборудване и транспортни средства.
- Останалите 12 855 хил. лв. са пасиви по отсрочени данъци, начислени във връзка с преоценката на ДМА.

Краткосрочни задължения

Задълженията към "ОББ" АД са в размер на 7 137 хил. лева и са по договорените кредитна линия и инвестиционен кредит.

Задълженията към доставчици и клиенти и свързани предприятия през годината намаляват от 15 954 хил. лева към 31.12.2008 год. на 11 044 хил. лева в края на годината. Тези задължения се подразделят на:

- Задължения към доставчици - 5 244 хил. лева спрямо 4 991 хил. лева в края на 2008 год.;
- Получени аванси от клиенти, включително свързани предприятия - 5 800 хил. лева. Спрямо 10 047 хил. лева в края на 2008 год.

Задълженията към персонала са в размер на 2 518 хил. лева. Тази сума се формира от:

- Начислени заплати за месец декември 2009 год. - 175 хил. лева;
- Неизплатени заплати за предходни месеци на 2009 год. – 1 893 хил. лева;
- Неизплатени заплати на напуснали работници за минали периоди (2003 и 2004 години) - 84 хил. лева;
- Провизирани обезщетения за неизползван платен отпуск от минали години - 275 хил. лева;
- Провизирани обезщетения при пенсиониране - 84 хил. лева;
- Депонирани заплати - 7 хил. лева.

Задълженията към социалното осигуряване към 31.12.2009 год. са 2 475 хил. лева, включително начислените върху заплатите за декември 2009 година, които не са с настъпил падеж.

Данъчните задължения от началото на годината се увеличават с 592 хил. лева и към 31.12.2009 год. същите са 970 хил. лева. Тези задължения се разпределят както следва:

- Данък върху доходите на персонала - 757 хил. лева;
- ДДС за внасяне - 191 хил. лева;
- Алтернативни данъци - 22 хил. лева.

Другите краткосрочни задължения в размер на 276 хил. лева се формират от:

- Задължения по лихви - 240 хил. лева;
- Други кредитори - 34 хил. лева;
- Разчети с митници - 1 хил. лева;
- Други задължения - 1 хил. лева;

6. Парични потоци

“Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД е възприело прекия метод за представяне на движението на паричните средства в отчета за паричните потоци. В този отчет се отразяват измененията, настъпили в паричните средства на дружеството, в резултат на извършени сделки и операции през отчетния период. Паричните потоци са входящите постъпления и изходящите плащания на парични средства и парични еквиваленти.

Движение на паричните средства през 2009 година

➤ налични парични средства в началото на годината	—	19 х. лв.
➤ парични постъпления през годината	—	9 675 х. лв.
➤ парични плащания през годината	—	9 673 х. лв.
➤ налични парични средства в края на годината	—	21 х. лв.

Постъпления

Размер и структура на постъпленията по отчета за паричния поток

Паричните постъпления през периода представляват основно плащания от клиенти - 9 634 хил. лева. Останалите 41 хил. лева са други постъпления от финансова дейност.

Плащания

Плащанията са предимно във връзка с осигуряването на текущата производствена дейност и свързаните с нея преки, общопроизводствени и административни разходи.

Размер и структура на плащанията по отчета за паричния поток:

Наименование на плащанията	Хил. лева	Относ. дял
Плащания на търговски контрагенти	5 349	55,30%
Плащания на трудови възнаграждения, осигуровки и данъци върху тях	2 403	24,84%
Други плащания за основната дейност	816	8,44%
Плащания за дълготрайни активи	243	2,51%
Други плащания за инвестиционна дейност		
Платени заеми	351	3,63%
Платени лихви, такси, комисионни по заеми с инвестиционно предназначение	511	5,28%
Всичко плащания	9 673	100,00%

7. Основни икономически показатели за финансов анализ

А. Показатели за рентабилност.

Характеризират ефективността на приходите от продажби, на капитала, на реалните активи и пасиви. Изразяват се с коефициент:

а) Коефициент на рентабилност на приходите от продажби

$$K_{pp} = \frac{\text{Финансов резултат}}{\text{Нетни приходи от продажби}} = \frac{157}{19\,953} = 0,008$$

б) Коефициент на рентабилност на собствения капитал

$$K_{рск} = \frac{\text{Финансов резултат}}{\text{Собствен капитал}} = \frac{157}{137\,055} = 0,001$$

в) Коефициент на рентабилност на пасивите

$$K_{pp} = \frac{\text{Финансов резултат}}{\text{Пасиви}} = \frac{157}{47\,809} = 0,003$$

г) Коефициент на капитализация на активите

$$K_{ка} = \frac{\text{Финансов резултат}}{\text{Сума на реалните активи}} = \frac{157}{184\,865} = 0,001$$

Коефициентите на рентабилност се изчисляват на годишна база за пълен отчетен период и съгласно изискванията на икономическата теория следва да бъдат със стойност не по-малка от 0,05 за добре работещо предприятие. Коефициентите на рентабилност са положителни величини, когато финансовият резултат е печалба, и показват темповете на възвращаемост на капитала.

Коефициентите на рентабилност на дружеството за 2009г. са силно влошени спрямо предходната година. Това се дължи от една страна на по-малката печалба и от друга на преоценката на дълготрайните активи на дружеството през 2009 год.

Б. Показатели за ефективност

Тези показатели характеризират съотношението на приходите и разходите. Изчисляват се в коефициент.

а) Коефициент на ефективност на разходите

$$K_{ер} = \frac{\text{Приходи}}{\text{Разходи}} = \frac{20\,007}{19\,963} = 1,002$$

б) Коефициент на ефективност на приходите

$$K_{еп} = \frac{\text{Разходи}}{\text{Приходи}} = \frac{19\,963}{20\,007} = 0,998$$

Коефициентите на ефективност са влошени спрямо тези от 2008 година, когато бяха съответно 1,035 и 0,966. Коефициентът на ефективност на приходите от обичайната дейност следва да бъде със стойност не по-голяма от 0,95 според икономическите изисквания за добре работещо предприятие.

В. Показатели за ликвидност

Показателите за ликвидност са количествени характеристики на способността на предприятието да изплаща текущите си задължения с наличните краткотрайни активи.

а) Коефициент на обща ликвидност

$$K_{ол} = \frac{\text{Краткотрайни активи}}{\text{Краткосрочни задължения}} = \frac{27\,034}{24\,420} = 1,11$$

б) Коефициент на бърза ликвидност

$$K_{бл} = \frac{\text{Краткоср. взем.} + \text{Краткоср. инвест.} + \text{Парични средства}}{\text{Краткосрочни задължения}} = \frac{11\,974}{24\,420} = 0,49$$

в) Коефициент на незабавна ликвидност

$$K_{\text{нл}} = \frac{\text{Краткосрочни инвестиции} + \text{Парични средства}}{\text{Краткосрочни задължения}} = \frac{21}{24\,420} = 0,0009$$

г) Коефициент на абсолютна ликвидност

$$K_{\text{ал}} = \frac{\text{Парични средства}}{\text{Краткосрочни задължения}} = \frac{21}{24\,420} = 0,0009$$

Коефициентът на обща ликвидност е доста по-малък от теоретичния норматив за добре работещо предприятие, а именно 2,00 и се влошава спрямо 2008 год., когато е със стойност 1,08.

За предходната година коефициентът на бърза ликвидност беше 0,44. Към 31.12.2009 год. същият е 0,49.

Г. Показатели за финансова автономност

Показателите за финансова автономност са количествени характеристики на степента на финансовата независимост на предприятието от кредиторите.

а) Коефициент на платежоспособност

$$K_{\text{плс}} = \frac{\text{Собствен капитал}}{\text{Пасиви}} = \frac{137\,055}{47\,809} = 2,867$$

б) Коефициент на задлъжнялост

$$K_{\text{з}} = \frac{\text{Пасиви}}{\text{Собствен капитал}} = \frac{47\,809}{137\,055} = 0,349$$

Получените коефициенти се подобряват спрямо 2008 год., когато са съответно 0,574 и 1,742, което се дължи основно на намаляване на задълженията към доставчици и получените аванси от клиенти. Коефициентът на платежоспособност следва да бъде със стойност не по-малка от 0,5 съгласно икономическата теория.

Д. Показатели за обръщаемост на материалните запаси

Показателите за обръщаемост на материалните запаси характеризират ефективността от използването им. Материалните запаси са краткотрайни активи и колкото по-късо е времето на един оборот, толкова по-добра е ефективността от тяхното използване.

Колкото по-малко средства са ангажирани в материални запаси, толкова по-добра е и ликвидността.

а) Времетраене на един оборот в дни

$$V_{\text{еод}} = \frac{\text{Средна наличност на МЗ} \times 360}{\text{Нетен размер на приходите от продажби на продукцията}} = \frac{16\,051 \times 360}{13\,482} = 429 \text{ дни}$$

Показателят отразява за колко дни материалните запаси правят един оборот.

Сумата на средната наличност на материални запаси се изчислява чрез използване на средна хронологична величина на база наличностите в началото и в края на всеки месец от периода.

Този показател е неблагоприятен за предприятието, и се влошава в сравнение с предходната година, когато времето за един оборот е 242 дни.

От друга страна, следва да се има предвид, че дългият производствен цикъл е обективно обусловен от характера на продукцията, а оттам и обръщаемостта на материалните запаси е малка.

б) Брой на оборотите, които извършват материалните запаси

$$BO_{\text{МЗ}} = \frac{\text{Нетен размер на приходите от продажби}}{\text{Средна наличност на материалните запаси}} = \frac{13\,482}{16\,051} = 0,84$$

Този показател характеризира обръщаемостта на материалните запаси. Коефициентът е неблагоприятен и се влошава спрямо предходната година, когато същият е 1,49.

в) Заетост на материалните запаси

Показателят определя сумата на материалните запаси, която обслужва един лев от нетния размер на приходите от продажби на продукцията.

$$Z_{\text{МЗ}} = \frac{\text{Средна наличност на материалните запаси}}{\text{Нетен размер на приходите от продажби на продукцията}} = \frac{16\,051}{13\,482} = 1,19$$

Показателят се влошава значително в сравнение с края на предходната година, когато е равен на 0,67.

Е. Показатели за маржове на база печалба на различни етапи.

Показателите за маржове на база печалба отразяват съотношението на различните видове печалба към различните видове приходи.

а) EBITDA марж

EBITDA представлява печалбата от дейността, преди лихви, данъци, обезценки и амортизации (изключват се финансовите приходи и разходи)

$$K_{\text{ебитда}} = \frac{\text{Оперативна печалба} + \text{амортизации} + \text{лихви}}{\text{Приходи от продажби}} = \frac{3\,471}{19\,953} = 17,4\%$$

За да е ефективно едно дружество и да може да реализира относително добра възвръщаемост, този показател би следвало да бъде не по-малък от 25%.

б) EBT марж

EBT представлява печалбата от цялата дейност, преди облагането с данъци

$$K_{\text{ебт}} = \frac{\text{Печалба, преди облагане с данъци}}{\text{Приходи от продажби}} = \frac{44}{19\,953} = 0,2\%$$

За да е ефективно едно дружество, този показател би следвало да бъде не по-малък от 5%.

в) EAT марж

EAT представлява печалбата от цялата дейност, след облагането с данъци

$$K_{\text{еат}} = \frac{\text{Печалба, след облагане с данъци}}{\text{Приходи от продажби}} = \frac{157}{19\,953} = 0,8\%$$

За да е ефективно едно дружество, този показател би следвало да бъде не по-малък от 4,5%.

8. Анализ на взаимоотношенията с клиенти и доставчици и на икономическите резултати

В настоящата глава се прави обяснение на икономическото състояние на „Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД към 31.12.2009 година.

8.1 Намаляване на вземанията

хил. лева				
№ по ред	Показатели	31.12.2008г.	31.12.2009г.	Изменение (к.4-к.3)
1	2	3	4	5
1	Вземания от клиенти и от доставчици	5 507	5 160	-347
1.1.	Вземания от клиенти	4 097	3 680	-417
1.2.	Предоставени аванси на доставчици	1 410	1 480	70
2	Вземания от свързани предприятия	3 920	3 909	-11
2.1.	Вземания от свързани предприятия	3 920	3 909	-11
2.2.	Предоставени аванси на свързани предприятия	0	0	0
I.	Общо вземания по търговски взаимоотношения (р.1+р.2)	9 427	9 069	-358
I.1.	Вземания по търговски взаимоотношения	8 017	7 589	-428
I.2.	Предоставени аванси по търговски взаимоотношения	1 410	1 480	70

Вземанията на дружеството от клиенти намаляват с 428 хил. лева, а предоставените аванси на доставчици нарастват със 70 хил. лева. Като цяло, вземанията по търговски взаимоотношения намаляват с 358 хил. лева от началото на годината.

8.2 Намаляване на задълженията

хил. лева				
№ по ред	Показатели	31.12.2008г.	31.12.2009г.	Изменение (к.4-к.3)
1	2	3	4	5
11	Задълженията към доставчици и клиенти	13 259	8 214	-5 045
11.1.	Задължения към доставчици	4 991	5 244	253
11.2.	Получени аванси от клиенти	8 268	2 970	-5 298
12	Задълженията към свързани предприятия	2 696	2 830	134
12.1.	Задълженията към свързани предприятия	916	492	-424
12.2.	Получени аванси от свързани предприятия	1 780	2 338	558
II.	Общо задължения по търговски взаимоотношения (р.11+р.12)	15 955	11 044	-4 911
II.1.	Задължения по търговски взаимоотношения	5 907	5 736	-171
II.2.	Получени аванси по търговски взаимоотношения	10 048	5 308	-4 740

От горната таблица се вижда, че задълженията по търговски взаимоотношения намаляват с 4 911 хил. лева и стават 11 044 хил. лева, срущу 15 955 хил. лева в началото на годината. Срещу тези задължения в актива на баланса стои продукцията на различни етапи от производствения цикъл като материали, незавършено производство и готови изделия за експедиране. Тези три компонента са в общ размер от 11 251 хил. лева.

Именно продължителността на производствения цикъл в дружеството обуславя големите размери както на материалните запаси, така и на стоящите срещу тях задължения към търговски контрагенти:

- Разработване на конструктивната и технологична документация и доставка на основни материали. На този етап съответстват предимно наличните материали на склад. В края на година те са 5 100 хил. лева. От тях следва да извадим обездвижените материални запаси, които са близо 1,0 млн. лева. Остават 4 000 хил. лева, ангажирани в подготвителния етап от производствения цикъл;

- Вторият етап е основен и включва самия производствен процес: от разкрояването на стоманените профили, през механообработката и заварочно-монтажните дейности, до антикорозионната обработка и боядисването. На този етап съответства незавършеното производство. В края на година същото е в размер на 3 407 хил. лв лева;

- Последният етап е свързан с подготовката на изделията за експедиция – транспортна опаковка и изчакване в склад готова продукция на транспорта. В стойностно изражение този етап се равнява на 2 744 хил. лева готова продукция.

Като цяло, производственият цикъл е ангажирал около 10 млн. лева към 31.12.2009 година. В сумата включва и направените разходи по спрените от клиенти поръчки в резултат на кризата. Не се включват обездвижените материални запаси.

8.3 Печалба

В края на 2009 година дружеството отчита счетоводна печалба в размер на 44 хил. лева и балансова печалба от 157 хил. лева.

Основната причина за по-малкия размер спрямо 2008 година е намалялото производство в резултат на световната икономическа криза. На второ място са спрените от клиентите поръчки, поради замразяване на инвестиционните обекти от крайните клиенти. Това води до блокиране на оборотни средства под формата на материални запаси. Третата причина е дългия производствен цикъл на преобладаващата част от изделията. В процеса на производствената дейност (посочените в горната точка три етапа) тези изделия се отчитат само със своята производствена себестойност. Тя включва преките разходи за материали и труд + общопроизводствените разходи. При формирането на цената участват още административните разходи, финансовите разходи и печалбата. Вземайки предвид и тази група финансови елементи, формиращи продажната цена, следва срещу ангажираните в производството 10,0 млн. лева (включително спрените поръчки), да бъдат получени около 15,0 млн. лева от готова продукция, което би увеличило многократно печалбата на дружеството.

Като се има предвид загубата от производствената дейност, заприходяването след инвентаризация на стоки, материали и продукция в размер на 4 860 хил. лева е основната причина за отчетената печалба.

9. Основен капитал

Брой регистрирани акции - 1 755 764

Брой платени акции - 1 755 764

Номинална стойност на една акция - 1 лев

Права, преференции и ограничения - Няма особености

Ограничения при разпределянето на дивидентите и увеличаването на капитала - няма ограничения.

Няма изкупени собствени акции. Няма акции, държани от дъщерни или асоциирани предприятия.

Разпределението на собствеността на акциите към края на 2009 год. няма съществена разлика с края на 2008 год., а именно:

Акционери	Брой акции	Дял в %
“Бесттехника и Ко” ООД, гр. София	1 387 498	79,03%
“ТМ-София 99” АД, гр.София	87 000	4,96%
ЕТ “Денис-Елена Коцева”, гр. София	85 000	4,84%
„Галакси Пропърти Груп” ООД	63 668	3,63%
“Първа инвестиционна банка” АД	14 852	0,84%
Други юридически лица	775	0,04%
Индивидуални акционери	116 971	6,66%
Всичко	1 755 764	100,00%

Пазарната цена на една акция, средно за 2009 година, е около 3,70 лева.

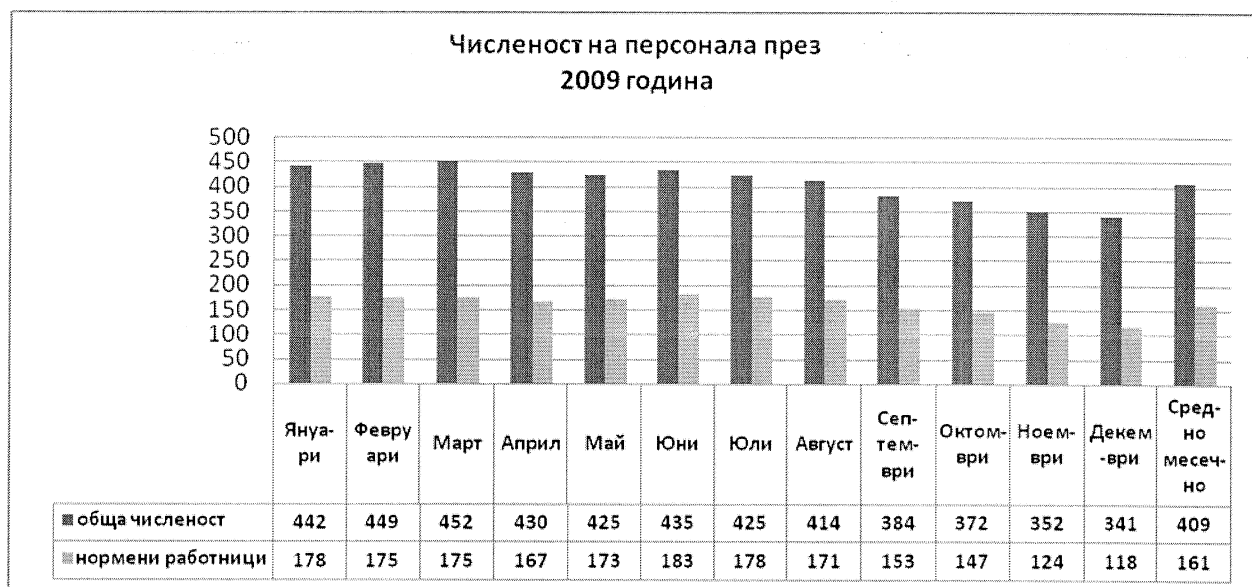
10. Персонал, производителност и заплащане

Средносписъчният брой на персонала за 2009 година е 409 човека, от които 161 основни производствени работници, работещи на трудови норми. Спрямо средносписъчния брой на персонала за предходната година същият е намалял с 38 човека. Средносписъчният брой на основните нормени производствени работници за 2008 година е 190 човека. През 2009 година основните производствени работници са намалели с 29 човека и тяхната средна численост достига 161 човека.

Като цяло движението на персонала през цялата 2009 година е посочено в долната таблица.

Категория персонал	Численост на 01.01.2009г.	Постъпили през годината	Напуснали през годината	Численост на 31.12.2009г.	Средно-списъчен състав
Основни нормени работници	180	33	91	122	161
Ненормен персонал	270	32	90	212	248
Персонал - общо	450	65	181	334	409

Изменението на числеността по месеци е дадено на следващата графика.

От посочените данни се вижда, че числеността на персонала започва да намалява от второ полугодие, по-съществено намаление се наблюдава през последното тримесечие и в края на годината числеността достига 334 души.

Разпределението на напусналите по причини е дадено в долната таблица:

Основание за прекратяване на трудовия договор	Брой
По молба на лицата - чл. 325, т. 1 от КТ	58
По молба на лицата с предизвестие - чл. 326, ал. 1 от КТ	5
Смърт на лицето - чл. 325, т. 11 от КТ	2
Прекратяване с изтичане на уговорения срок – чл.325, т.3 от КТ	10
Прекратяване по инициатива на работодателя - чл. 71, т. 1 от КТ	29
Дисциплинарно уволнение - чл. 330 от КТ	25
Прекратяване поради съкращение в щата – чл.328, ал.1т.2 и 10 от КТ	18
Прекратяване на основание - чл. 327, т. 2 от КТ	34
ВСИЧКО	181

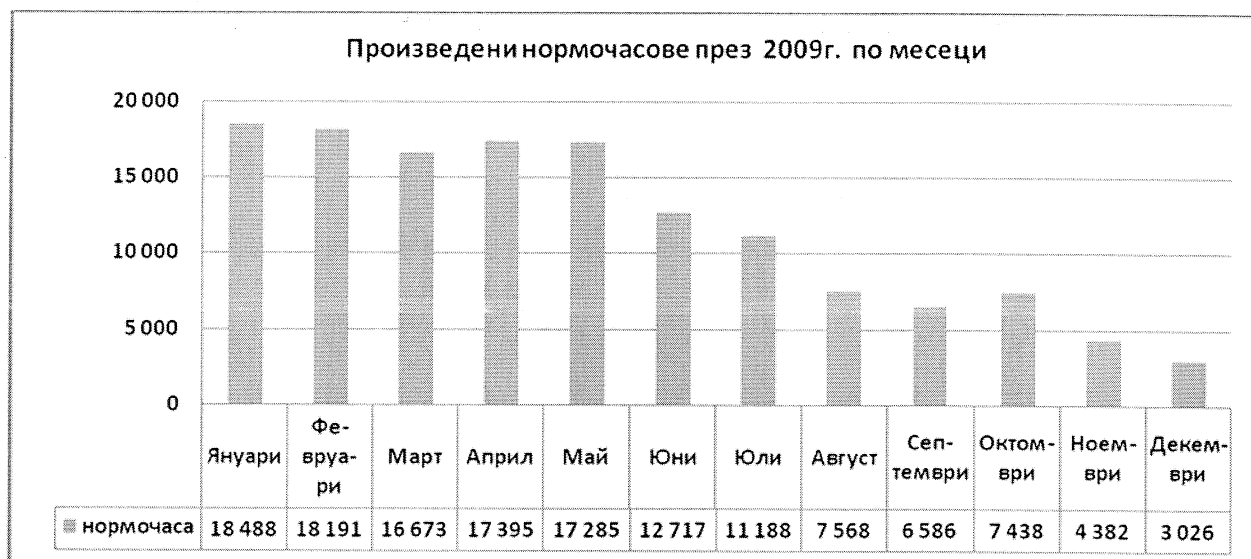
10.2. Производство в нормочасове

Изработените нормочасове за цялата 2009 година са 141 хиляди. Средномесечното производство се равнява на 11 745 нормочаса. От тях 10 188 н/ч (86,7%) са по клиентски поръчки, а 1 577 н/ч (13,3%) са отчетени по различни видове вътрешни поръчки.

През предходната 2008 година изработените нормочасове са 307 хиляди. Средномесечното производство се равнява на 25 581 нормочаса. От тях 23 763 н/ч (92,9%) са по клиентски поръчки, а 1 818 н/ч (7,1%) са отчетени по различни видове вътрешни поръчки.

Изчислено на средномесечна база намалението е над два пъти.

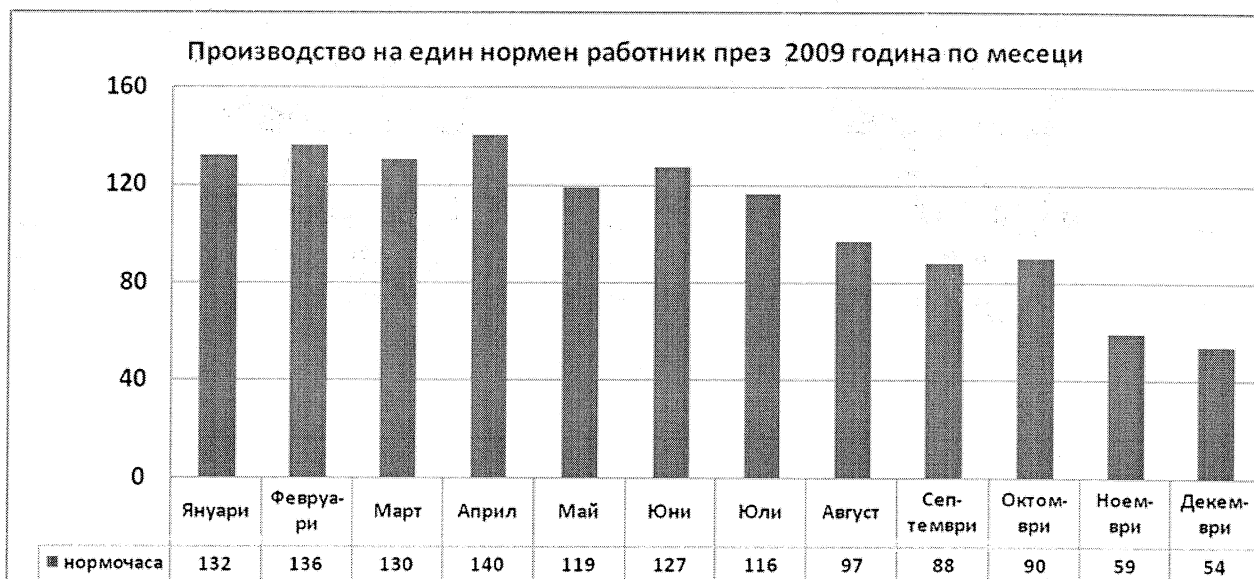
Изработените нормочасове през отделните месеци са посочени в долната графика.

10.3. Производителност

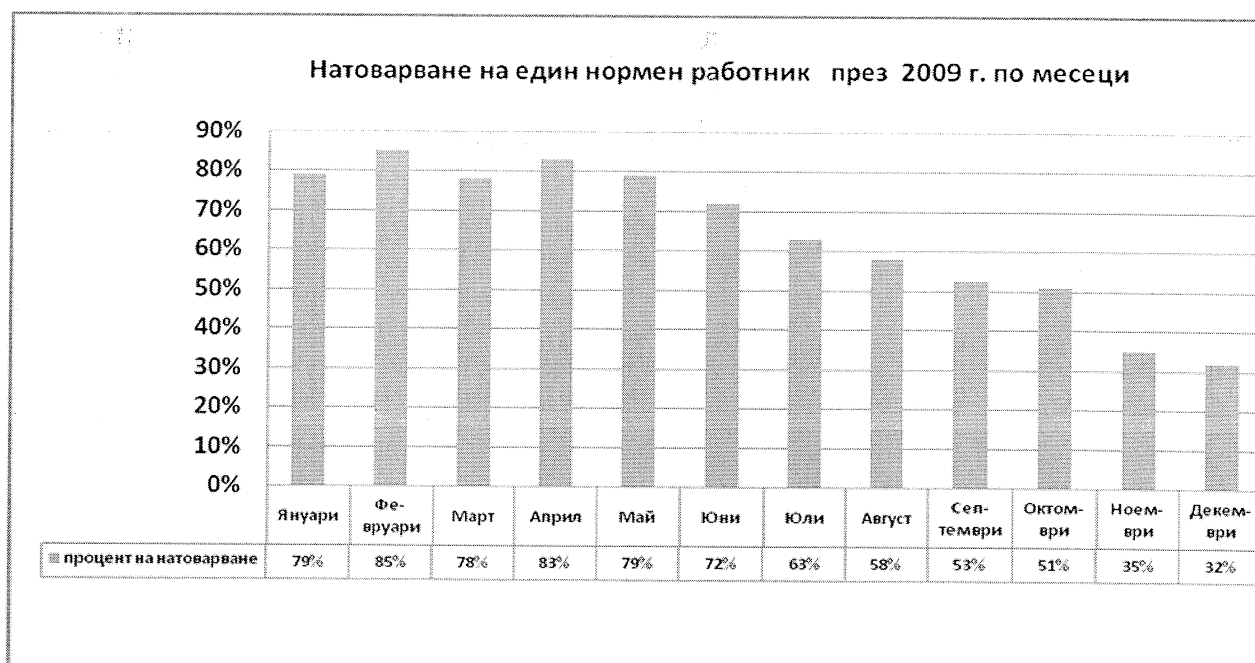
Произведените нормочасове от един действително работил нормен работник са 107 н/ч средномесечно. Този показател се е влошил в сравнение с 2008 година, през която произведените нормочасове от един присъствен работник са средномесечно 151 н/ч.

На следващата графика са посочени произведените н/ч от един работник по месеци.

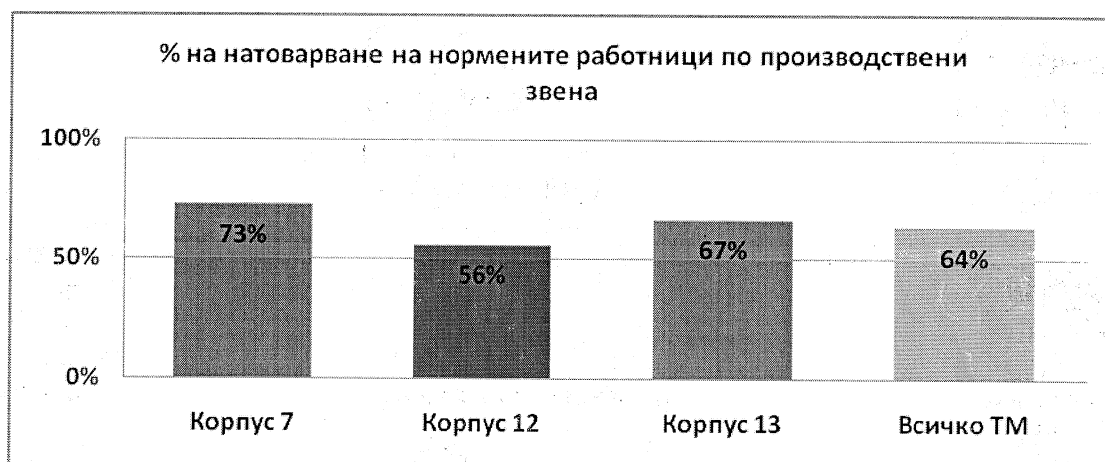

Използваемостта на работното време на основните нормени работници е 64%, изчислена като съотношение между отработените нормочасове и присъствените човекочасове.

На графиката на следващата страница е посочено натоварването в % на нормените работници по месеци.

На долната графика е показано натоварването в процент по производствени корпуси през 2009 година.

10.4. Заплащане

През 2008 година средната работна заплата е 939 лева. През 2009 година същата е 901 лева. Причината за намалението на работната заплата е обвързаността ѝ с резултатите от труда и действащата антикризисна програма в дружеството през четвъртото тримесечие на годината. Намаляването на разходите за труд се извършва чрез намаляване на заплащането, а не със съкращения на персонал. Целта на тези мерки е запазване на кадровата обезпеченост на дружеството.

Намаляването на разходите за труд става по два начина:

- при основните нормени работници на база действащата сделна форма на заплащане - според изработеното. При липса на работа изработеното е по-малко, съответно и заплатите при тази категория персонал са по-ниски.
- останалия персонал на дружеството от средата на м.ноември премина на половин работен ден, респективно и заплащането спадна двойно.

11. Професионално обучение и повишаване на квалификацията

Добрата квалификация, като водещ фактор за производителността и ефективността на работниците и служителите, остава важен приоритет в политиката по управление на човешките ресурси в дружеството в условията на икономическа криза.

През 2009 година 50 работника на „Бесттехника ТМ–Радомир” ПАД завършиха успешно курсовете за професионална квалификация по специалностите „Заваряване” и „Шлосерство”, които им бяха осигурени в рамките на Проект „Реализиране на скрития потенциал”, Договор ESF – 2101-18-08002, финансиран по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” 2007 - 2013.

От 02.02.2009 година до 08.05.2009 година в „Центъра за професионално обучение” към „Бесттехника ТМ–Радомир” ПАД се проведе курс за придобиване на правоспособност на мостови и козлови кранове до 40т., в който се обучиха както работници на предприятието така и външни лица. От проведеният курс 7 човека придобиха свидетелства за правоспособност на мостови и козлови кранове до 40 тона.

Крайната цел на провежданите квалификационни мероприятия е работниците и служителите да бъдат по-добре подготвени и мотивирани за да се осигурява производството на висококачествена и високотехнологична продукция.

12. Подържане на здравословни и безопасни условия на труд

За осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд в „Бесттехника ТМ–Радомир” ПАД се съблюдават действащите нормативни изисквания и регулярно се провеждат: начален инструктаж; инструктаж на работното място; периодичен инструктаж. При смяна на технологичен процес и при отсъствие от работа повече от 45 дни, независимо от причините, допълнително се провежда извънреден инструктаж.

През 2009 год. в дружеството са започнали работа 77 работника, които са преминали начален инструктаж и инструктаж на работното място. През месец май в Дружеството започнаха работа 20 работника от Тайланд с трудов договор за шест месеца, със следните професии : ел.заварчици - 10 броя, стругари – 7 броя и шлосери – 3 броя.

В дружеството са утвърдени правила и изисквания за осигуряване на безопасни условия на труд. На работниците регулярно се осигуряват лични предпазни средства, съобразени с характера на извършваната от тях дейност. Бяха закупени и раздадени на работниците летни работни костюми и работни обувки.

Изготвени са инструкции по техника на безопасност и охрана на труда и са поставени на работните места в цеховете. Поддържа се регистър на трудовите злополуки. Ежемесечно се проверяват преносимите ел.инструменти, проверките се отразяват в дневници.

В производствените корпуси са поставени телефонни номера на Инспекция по труда - Перник с цел изпращане на съобщения за възникнали злополуки и аварии.

В дружеството е осигурено обслужване на работниците и служителите от служба по трудова медицина „Интермед Консулт“ ЕООД – гр. София.

В началото на 2009 год. с протоколи са определени работни места подходящи за трудоустрояване на лица с намалена трудоспособност на основание чл.315, ал.1 от КТ, работни места подходящи за хора с увреждания на основание Закона за интеграция на хората с увреждания, чл.27, ал.1 и работни места забранени за жени до 35 години.

Проведено е обучение за опресняване и разширяване знанията по „Правилника по безопасност при работа в електрически уредби на електрически и топлофикационни централи и по електрически мрежи, и „Наредба № 16-116 за техническа експлоатация на енергообзавеждането на работниците от звено Електро в „Енергийно стопанство“.

През м. март 2009 год., съгласно изискванията на чл.281 от Кодекса на труда и чл.73.ал.1, т.3 и чл.10, ал.1 от Правилника за безопасност и здраве при работа в електрически уредби на електрически и топлофикационни централи и по електрически мрежи (ДВ бр. 34/2004 год.), бе проведено обучение за квалификационна група за електро-безопасност при работа по електрообзавеждане с напрежение до 1000 V от кооперация „ЕЛОТ“ – гр. София на лицата, които обслужват и ръководят работи в тях.

Проведено е обучение за квалификационна група за електро-безопасност при работа по електрообзавеждане с напрежение до 1000 V на новоназначени ел.монтъори и кранисти, изпитите за проверка на знанията и присъждане на квалификационна група по ел.безопасност бяха проведени през март 2009 година.

През месец юни бе проведено обучение по Правилника за безопасност и здраве на труда при работа по електрообзавеждане с напрежение до 1000 V на ел.заварчиците от Тайланд.

През м. ноември 2008 год. бяха направени замервания от Службата по трудова медицина „Интермед консулт“ ЕООД гр. София на параметрите на работната среда – токсични вещества и прах. Протоколи все още не са представени от направените замервания.

Проведено е атестиране на всички основни работници от Корпусите за подкранови работници по Наредбата за безопасна експлоатация и технически надзор на повдигателните съоръжения.

През месец ноември 2009 год., съгласно Наредба №1 за придобиване на правоспособност за машинисти на товароподемни кранове и подвижни работни площадки, бе проведено обучение за опресняване и разширяване знанията по Наредбата за безопасна експлоатация и технически надзор на повдигателните съоръжения на кранистите.

13. Екология и опазване на околната среда

В дружеството се води дневник за отпадъците, в който всяко тримесечие се записват изкаранията от цеховете метални стружки и маломерни парчета материал.

В РИОСВ – Перник е представен План за управление на разтворителите за одобрение и съгласуване. През месец май излезе решение от РИОСВ – гр. Перник за утвърждаване на плана за управление на разтворителите за календарната 2008 година.

През март 2009 година е изготвена и предоставена на РИОСВ информация относно химичните вещества и препарати, класифицирани като опасни въз основа на физико-химичните им свойства.

През март 2009 година в Регионалната инспекция по околната среда и водите, във връзка с изискванията на Наредба № 9 от 28.09.2004 год., чл.10, са изпратени 7 броя годишни отчети за образувани производствени или опасни отпадъци.

Има сключен договор между „Бесттехника ТМ–Радомир” ПАД и „Радомир Метал Индъстрийз” АД за приемане, отвеждане и пречистване на отпадъчните води.

През месец юни се сключи Договор между „Бесттехника ТМ–Радомир” ПАД и „Балбок инженеринг” АД – гр. София за предаване и приемане за обезвреждане на опасни отпадъци.

14. Инвестиционна дейност

През 2009 година отчетната стойност на дълготрайните материални активи, в резултат на извършените инвестиционни разходи, беше увеличена с 3 428 хил. лева, както следва:

- машина и оборудване за 3 425 хил. лева. Те представляват:
 - придобити на лизинг машини - 2 104 хил. лв.;
 - излишък на ДМА - 1 063 хил. лв.;
 - закупени машини - 231 хил. лв.;
 - увеличаване стойността в следствие на основен ремонт и модернизация - 27 хил. лв.
- земи (терени) за 3 хил. лева.

По своята същност, извършваните в дружеството инвестиционни разходи представляват както новопридобити ДМА (на лизинг и новозакупени), така също и основни ремонти, модернизация и реконструкция, които увеличават отчетната (първоначална) стойност на машините, оборудването и сградите.

Значителна по размери е непряката инвестиционна дейност, извършена в дружеството през последните две години. На първо място тя е свързана с преместване и основни ремонти на големите металообработващи машини от Корпус 12 и Корпус 13 в Корпус 7. Това са стругове, шлайфхобели, фрези, бормашини и други. По този начин обработката на големите детайли се съсредоточава в Корпус 7. В Корпус 12 и Корпус 13 бяха оформени нови участъци за заварочни и монтажни дейности. Създаден е монтажнен участък в Корпус 7, VII-мо поле. През отчетния период в Корпус 7 се създаде нов производствен участък от металообработващи машини. За целта от Корпус 13 бяха демонтирани, преместени и пуснати в експлоатация следните машини: струг универсален тип “Хихон” – 2бр., струг тип “CU 400” -2бр., струг тип “CU 500” – 1бр., струг тип ”С 13” – 1бр., струг 1М 63 – 1бр., фреза тип “FGS 32/40” – 1бр., фреза тип “ФУ 321” – 1бр., фреза тип “FSS 315” – 1бр., фреза тип “FN 32” – 1бр., бормашина тип “ПН 161” – 3бр.

През 2009 година в Корпус 7 е направен основен ремонт, наладка и пуск на Зъбонарезна машина тип “5А 342”, на която се направи удължаване на направляващите паралели, с което се постигна повишаване на нейните технологични възможности.

В Корпус 12 е направен ремонт, възстановяване и пускане в експлоатация на ръбостъргателна машина тип "7814", както и на Преса хидравлична тип "CDN 400". Направен е монтаж, наладка и пуск на стенд за заваряване тип SAR – 2000 в Корпус 12, VII-мо поле. През отчетния период е изграден склад за маломерни материали в Корпус 12, I-во поле. Направен е ремонт и възстановяване на плъзгаща врата в VIII-мо поле на корпус 12.

В Корпус 13 е направен основен ремонт, възстановяване и пускане в експлоатация на Струг универсален тип С 13 и други текущи ремонти.

Продължава работата по възстановяване функционалността на Корпус 20 и изграждането на помпено помещение и резервоар за вода.

Направен е ремонт и преустройство на два кабинета на 3-ти етаж в административната сграда.

Неп пряката инвестиционна дейност е свързана и с договора за наемане на производствените мощности на "Струма 1892" АД, гр. Перник, сключен в края на 2004 година. На базата на този договор, бяха преместени основните производствени машини и оборудване и монтирани в съответните цехове, за които са предназначени.

Салдото в края на декември на разходите за придобиване на ДМА е в размер на 2 937 хил. лева. Тук се включват:

- Корпус 20 - 860 хил. лева;
- склад за мобилизационна готовност - 278 хил. лева;
- жилищни сгради - 414 хил. лева;
- основен ремонт на Корпус 7 - 608 хил. лева;
- основен ремонт на Корпус 12 - 479 хил. лева;
- основен ремонт на Корпус 13 - 204 хил. лева;
- помпено помещение в Корпус 20 - 94 хил. лева.

Гореизреденото представлява предимно разходи по строителството и незавършени основни ремонти на сградите. След окончателното им завършване, с тези разходи ще се увеличи отчетната (първоначална) стойност на съответните дълготрайни материални активи.

През отчетния период дружеството не е извършвало финансова инвестиционна дейност.

15. Качество на произвежданата продукция

Акционерното дружество разполага с добре организирано складово стопанство - главно с оборудвани закрити складови помещения, които осигуряват съхраняването на необходимите за производството материали, комплектоващи изделия и елементи, а също така и спомагателни материали и консумативи.

Съществуващите складови помещения осигуряват съхраняването на материалите с необходимите качества и сигурност.

Всички налични материали в складовите помещения имат необходимата идентифицираща маркировка, картотекират се с всички необходими данни за тях и придружителни документи за произход, технически характеристики, качество, количество, дата на производство и закупуване, складиране и др. Складовите помещения разполагат с необходимата подемна техника - кранове с товароподемност до 12,5 t и с електроповдигач за оперативна работа.

В Дружеството има добре организиран входящ контрол на всички постъпващи материали, комплектоващи изделия и елементи, и спомагателни материали, необходими за производството. Организацията, реда и задълженията на отделните длъжностни лица по изпълнението на входящия контрол, документите, които се съставят и други изисквания са посочени в Основна процедура ОП 7.4-2-0 "Проверка на закупения продукт".

Входящият контрол се провежда въз основа на изискванията на техническата документация, изискванията на възложителя (купувача), нормативно-техническите документи отнасящи се за съответния материал, изделие и по преценка на инспектора по входящ контрол според придружителните документи (сертификати за качество, опаковъчни листа, паспорти и др.). За доказване на необходимите качества на материалите се извършва допълнителен разрушителен или безразрушителен контрол, химически анализ, спектрален анализ и проверка на механичните свойства. При констатиране на отклонения в качеството и изискванията, входящите материали се отклоняват и не се допускат в производството.

За по-важните видове технологични процеси са разработени фирмени процедури и технологични инструкции с определени изисквания за качествено им извършване. В Дружеството е документирана Система по управление на качеството съгласно изискванията на ISO 9001:2000. Същата е сертифицирана от TUV NORD със сертификат № 44 100 077024.

Удължаване валидността до 2012 г. на Сертификатите за произвеждане на заварени метални конструкции съгласно DIN 18800-7 и DIN 15018, за системата на качеството на заваръчните процеси в дружеството съгласно EN ISO 3834-2, издадени от немската сертификационна организация SLV Halle а също така и за поддържане, ремонтване и преустройство на мостови, козлови щабелни кранове и релсовите пътища към тях издадено от "Държавна агенция за метрологичен и технически надзор" (притежава Удостоверение №340 от 11.04.2008г.),

EN ISO 3834-2 е доказателство за качеството на произведените заварени конструкции, за контролирането на заваръчните процеси, за проследимостта на използваните материали и за изпитването на крайната продукция чрез всички методи за безразрушителен контрол.

Контролът на качеството на заваръчните работи се извършва от висококвалифицирани инспектори по технически и качествен контрол с висше образование. Безразрушителният контрол се извършва от акредитирана лаборатория "НДТ ЕКСПРЕС" ООД, гр. Перник, с която е сключен договор за извършване на контрол на съоръжения с повишена опасност, в това число и газови съоръжения и инсталации. Лабораторията е съоръжена с достатъчна апаратура за извършване на ултразвуков, рентгенографичен, магнитнопрахов и капиларен /цветна дефектоскопия/ контрол.

Проверката на документите през 2009 г. за осигуряване на качеството в различните области показва основните проблеми по качеството, които са от получени рекламации, възникнали от установени от инспекторите по качеството несъответствия и са регистрирани в 50 броя „Протокол за несъответствие". В тях са отраени решенията на главния конструктор и главния инженер за по-

нататъшните действия. В повечето становището на главния конструктор е да се приеме преработка.

Има и недопустими несъответствия, поради което главният конструктор е дал становище за предприемане на необходимо действие брак. През годината са съставени само 9 броя „Акт за брак”, като преди всичко са констатирани дефекти в доставените материали.

Непрекъснатото подобряване на СУК е тясно свързано с анализа на данните и предприемането на коригиращи и превантивни действия. Предприемането на коригиращи и превантивни действия в Дружеството е регламентирано в процедура ОП 8.5-1-0

16. Просрочени вземания и задължения и събирането им по съдебен ред

До четвърто тримесечие на 2009 год. за „Бесттехника ТМ-Радомир” публично АД има известна промяна по водените от дружеството съдебни дела, предвид движението им през различните съдебни инстанции.

Исковете са на обща стойност 4 523 хил. лв. – главници и лихви. По част от делата до края на това тримесечие на 2009 год. на „Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД са присъдени около 1 457 хил. лева. Част от тях са за недължими задължения и по присъдени вземания на дружеството, както и по обявени за нищожни административни актове. По друга част от делата са присъдени суми, но поради обжалването им от насрещната страна в процеса решенията все още не са влезли в сила с годни титули за изпълнение.

В посочения период срещу „Бесттехника ТМ-Радомир” Публично АД се наблюдава увеличаване на предвените вземания по облигационни и търговски спорове, възлизащи общо на 2 464 хил. лева. Присъдените с решенията по делата забавени плащания на контрагенти възлизат на 1 077 хил. лева. От тях за 431 хил. лева са разплатени с наложените на дружеството запори по сметки. Останалата част са в процес на доказване от ищците по делата. По някои от делата, предвид дължимостта им, дружеството е направило признание на исковете или е сключило споразумение за разсроченото им изплащане.

Има леко повишаване в броя и размера на задълженията по трудовите дела, тъй като все още не са погасени изцяло претенциите на такива вискатели за 19,4 хил. лева.

През четвърто тримесечие на 2009 год. по водените от и срещу „Бесттехника ТМ-Радомир” публично АД съдебни дела обобщение на показателите е посочено в следващата се таблица:

№ по ред	Съдебни дела, водени от и срещу "Бесттехника ТМ - Радомир" ПАД до 31.12.2009 година	Претендирана сума в хил. лева
1	Облигационни/граждански и административни дела, водени от дружеството	4 523
2	Присъдени на дружеството вземания	1 457

№ по ред	Съдебни дела, водени от и срещу "Бесттехника ТМ - Радомир" ПАД до 31.12.2009 година	Претендирана сума в хил. лева
3	Граждански/облигационни и трудови дела, водени срещу дружеството	2 464
4	Присъдени вземания на наши контрагенти и работници	1 077

Задълженията по изпълнителни дела са увеличени на база присъдени суми по влезли в сила решения към IV-то тримесечие, които не са удовлетворени изцяло или не е постигнато споразумение за изплащането им. Същите частично се припокриват със сумите по водените срещу дружеството дела, като частичното изплащане е следствие от наложените запори.

До края на четвърто тримесечие на 2009 год. не се наблюдава съществена промяна по изплатените от „Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД задължения по влезли в сила съдебни решения. Изпълнението на задълженията към контрагенти от дружеството е затруднено в следствие на настъпването на общо икономическата финансова стегнация, провокирала тяхното своевременно претендиране и присъждане, така и водеща до оскъпяването им през способите на принудителното изпълнение. Неблагоприятни за дружеството са нерегулярните парични постъпления, предвид намаляване на договорната обезпеченост и замразяване на вече договорени позиции за изработка от предприятието ни в сравнение с този период на 2008 година.

17. Кредитна експозиция

Към края на 2009 година задълженията на дружеството към „ОББ” АД са в размер на 7 137 хил. лева. Към тази сума следва да се добави и размера на ползваните банкови гаранции.

В следващата таблица са посочени размерите на разрешените и усвоените суми по общата кредитна експозиция на „Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД към банката, към 31.12.2009 година.

EURO

№ по ред	Вид на кредитното задължение	Договорен лимит	Кредитни задължения
1	Кредитна линия	2 700 000	2 694 593
2	Инвестиционен кредит	1 000 000	954 069
3	Лимит за банкови гаранции	2 700 000	816 773
Обща кредитна експозиция		6 400 000	4 465 435

Обезпечение за банката по общата кредитна експозиция е особен залог на търговското предприятие „Бесттехника ТМ-Радомир” АД.

18. Годишно общо събрание на акционерите

Редовното годишно общо събрание на акционерите на „Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД се проведе на 30-ти юни 2009 година. На него се взеха следните решения:

А. Прие се доклада за дейността на дружеството през 2008 година.

Б. Беше одобрен заверения/одитиран Годишен финансов отчет на дружеството за 2008 година.

В. Гласува се разпределение на печалбата и покриване на непокритата загуба от минали години, както следва:

➤ 79 хил. лева, представляващи 10% от печалбата за 2008 година, да бъдат отнесени във фонд „Резервен”;

➤ 713 хил. лева, представляващи останалата част от печалбата за 2008 година, да бъдат отнесени към „Общи резерви”;

➤ натрупаната загуба от предходни години в размер на 203 хил. лева да бъде покрита за сметка на общите резерви на дружеството.

Г. Избор на лицензиран одитор за 2009 година.

Д. Отчет на директора за връзки с инвеститорите на Бесттехника ТМ-Радомир ПАД за дейността му през 2008 година.

Е. Освобождаване от отговорност на членовете на Управителния и Надзорен съвети за 2008 година.

Ж. Промени в устава на дружеството.

З. Избор на одитен комитет на дружеството и определяне на мандата на членовете му.

19. Дейност в областта на научните изследвания и проучвания

Дружеството не извършва научно-развойна дейност на този етап.

20. Движение на акциите

Дружеството е публично АД.

През 2009 година на фондовата борса са изтъргувани акции на „Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД в обеми, както следва:

№ по ред	Месеци на 2009 година				№ по ред	Тримесечия на 2009 година				% от минималния среднодневен обем от 2000 акции
	Месец	Брой акции	Брой работни дни	Среднодневен обем		Тримесечие	Брой акции	Брой работни дни	Среднодневен обем	
1	Януари	312	21	15	1	Първо тримесечие	1 357	62	22	1,09%
2	Февруари	311	20	16						
3	Март	734	21	35						
4	Април	63	21	3	2	Второ тримесечие	87	62	1	0,07%
5	Май	24	19	1						
6	Юни	0	22	0						

№ по ред	Месеци на 2009 година				№ по ред	Тримесечия на 2009 година				% от минималния среднодневен обем от 2000 акции
	Месец	Брой акции	Брой работни дни	Среднодневен обем		Тримесечие	Брой акции	Брой работни дни	Среднодневен обем	
7	Юли	274	23	12	3	Трето тримесечие	1 368	66	21	1,04%
8	Август	484	21	23						
9	Септември	610	22	28						
10	Октомври	500	22	23	4	Четвърто тримесечие	500	64	8	0,39%
11	Ноември	0	21	0						
12	Декември	0	21	0						
Всичко 2009 година		3 312	254	13	Всичко 2009 година		3 312	254	13	0,65%

В началото на годината средната цена на една акция беше 3,30 лева. През четвъртото тримесечие средната цена на една акция е 8,00 лева. През цялата година цената на акциите отбелязваше растеж.

Дневният обем на продажбите през 2009 година се движеше неравномерно, от 0 до 495 броя. Най-много продажби са отчетени на 9-ти януари (100 броя), 27-ми март (88 броя) и на 31-ви март (85 броя), 30-и септември (401 броя) и 2-ри октомври (495 броя). Продажната цена се движеше в границите от 3,11 лв. до 8,98 лева за една акция.

Колапсът на фондовите борси не подмина и „Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД. Най-тежко беше 2-ро тримесечие на годината с реализирани само 3 сделки за 87 броя акции при средна цена от 4,22 лева за акция. През последните два месеца на 2009 година няма сключени сделки.

Ако пазарната капитализация на Дружеството в началото на годината е 10,4 млн. лева, то в края на 2009 година същата е 14,0 млн. лева.

21. Антикризисна програма

В края на 2008 год. и началото на 2009 год. се работеше по довършването на вече сключени договори. Отказът на няколко клиента от вече сключени договори доведе до спиране на производството по тях и наличие на недовършени изделия в производствените корпуси. През 2009 год. не са сключени нови договори с традиционни клиенти поради „замразяване” на инвестиционни проекти, за които е предназначена произвежданата в завода продукция.

В долната таблица са дадени основните договори, чието изпълнение беше временно спряно от клиентите.

№ по ред	Изделия	Клиенти	Хиляди лева	
			Стойност	Направени разходи
1	Въртящи се стендове за разливочни кофи за МНЛЗ	VAI Pomini, Австрия	6 845	4 303

№ по ред	Изделия	Клиенти	Хиляди лева	
			Стойност	Направени разходи
2	Електромагнитни кранове - два броя	Кремиковци АД	2 738	196
3	Кранови колички за 700 тонни портални портални кранове	„Kocks Krane International” GmbH – Германия	2 314	577
4	Пулверизатор за впръскване на раздробени въглища и вентилатори за топлоелектрически централи	“Howden Ventilatoren” GmbH – Германия	2 022	1 154
5	Автогенни мелници /мелници за чакъл/	OUTOTEC	2 007	1 878
6	Линията за дробометиране	ВИО ХАЛКО – Стомана индъстри АД	534	391
7	Напорни конструкции за хидроцентрали	Voith Siemens Hydro Kraftwerkstechnik, Германия	424	374
8	Трошачно-мелещи инсталации за обработка на кариерни материали	"Струма 1892" АД (за "Макати" ЕООД - Самоков)	407	171
9	Тежките резервни части, вкл. Вал зъбни колела - шестерни	Кремиковци АД	282	92
10	Редуктор и мелница за Казахстан	Девня Цимент АД	59	39
Всичко временно спрени договори през 2009 г.			17 632	9 174

Спирането на изпълнението на инвестиционните проекти, за които са предназначени горепосочените изделия, лиши дружеството от приходи в размер на 17,6 млн. лева. Освен това останаха замразени оборотни средства от 9 млн. лева под формата на материални запаси. Това са недовършени възли за тези изделия, които се намират в производствените корпуси.

Горното доведе до утежняване на финансовата ситуация в дружеството, което заедно със започналия да се формира от лятото на 2008 г., вследствие от кризата, отрицателен паричен поток, предизвика нарастване на задълженията.

От средата на 2009 год. дружеството има изготвена **антикризисна програма**.

Нейната цел е осигуряване на дейността през кризисния период с минимални приходи от производствената дейност, осигуряване на приходи от продажби на непроизводствени активи и минимизиране на всички разходи и плащания.

Основната задача е нарастване на производството чрез подновяване на спрените договори и сключването на нови такива.

В таблицата по долу са посочени изделията, които очакваме да се произведат през 2010-та и следващите години.

№ по ред	Изделия	Клиенти	Стойност в хил. лв.	Пояснения
I.	Изделия, договорени за производство през 2010г. и следващите години		22 946	
1	Шлюзове - 2 броя	Бесттехника ЕООД - София (за Атомстрой-експорт - Русия)	16 038	За АЕЦ Белене. По един шлюз към всеки реактор.
2	Мелници за рудодобива - проект Kevitca	Аутотек - Финландия	3 343	Изпълнението на договора е спряно в началото на 2009 год. Предстои възобновяване на изпълнението през 2-ро тримесечие на 2010 год.
3	Барботьор (топлообменник) - 2 броя	Бесттехника ЕООД - София (за Атомстрой-експорт - Русия)	1 217	За АЕЦ Белене. По един Барботьор (топлообменник) към всеки реактор.
4	Трошачно-мелещи инсталации за обработка на кариерни материали	"Струма 1892" АД (за "Макати" ЕООД-Самоков и други клиенти)	647	Изделията се произвеждат за крайни клиенти, които сключват договори със "Струма 1892" АД, защото са свикнали да работят с това дружество от десетилетия.
5	Задвижване за поточна линия (зъбен венец и лебедка маневрена)	Dal makina - Турция	395	
6	Модернизация и реконструкция на 5 броя мостови кранове	Бесттехника ЕООД - София (за "Чугунолеене" - АД, Ихтиман)	326	Довършителни работи
7	Механообработка на отливки и изковки	"Радомир Метал Индъстрийз" АД - България	270	
8	Входящи клапани тръби за водни турбини	Alstom Power Hydro - France	211	
9	Конструирание, доставка и мон-таж на кран мостов за DSFSF	Бесттехника ЕООД - София (за Консорциум "NUKEM"-GmbH)	236	Довършителни монтажни работи
10	Ремонт на мелница и редуктор за циментов завод	"Девня Цимент" АД - България	117	
11	Техническо обслужване на повдигателни съоръжения в ДП "РАО"	Бесттехника ЕООД - София (за ДП "РАО" - Козлодуй)	35	
12	Конструирание, доставка и мон-таж на 3 броя кранови колички	Бесттехника ЕООД - София (за "АЕЦ Козлодуй" - ЕАД)	31	Довършителни монтажни работи
13	Други изделия	Други клиенти	80	

№	Изделия	Клиенти	Стойност	Пояснения
П.	Изделия за 2010-та и следващи години, които са в процес на договаряне и се очаква сключването на договори		34 849	От тях 20,1 млн. лв. за завършване през 2010 година
1	Статор и челна част на генератори за ВЕЦ	Бесттехника ЕООД - София (за ALSTOM - Франция)	7 516	Обект СИJEVNA
2	Мелници за рудодобива	Outotec - Финландия	6 000	
3	Ротор на генератори за ВЕЦ	Бесттехника ЕООД - София (за ALSTOM - Франция)	3 456	Обект СИJEVNA
4	Модернизация на козлови кранове ВК1000	Бесттехника ЕООД - София (за Атомстройекспорт - Русия)	2 744	Обект АЕЦ Белене. Кранове за изграждане на стоманобетонния защитен корпус на Първи реактор.
5	Оборудване на нова линия за производство на олово	Бесттехника ЕООД - София (за КЦМ Технолоджи-Пловдив)	2 148	
6	Съоръжения за хим. индустрия	Бесттехника ЕООД - София (за Agropolichim-Bulgaria)	2 126	
7	Оборудване и съоръжения за увеличаване на мощностите за добив и транспорт на клинкер	Девня Цимент АД - България	1 960	
8	Ротор на генератори за ВЕЦ	Бесттехника ЕООД - София (за ALSTOM - Франция)	1 109	Обект KAVSAK&KORPU-Турция
9	Вентилаторни тела за електроцентрали в Германия	Howden Ventilatoren - Германия	1 023	Нов договор, който заменя стар, чието изпълнение е спряно от клиента в началото на 2009 год.
10	Стоманени конструкции за пасарелка за метростанция Надежда, София	Станилов ЕООД	964	
11	Ротор на генератори за ВЕЦ	Бесттехника ЕООД - София (за ALSTOM - Франция)	935	обект ALQUEVA II
12	Водонапорен тръбопровод към водна турбина	Бесттехника ЕООД - София (за ALSTOM - Франция)	802	Обект VINTROU
13	Съоръжения за хим. индустрия	Бесттехника ЕООД - София (за Vinciconsulting-Bulgaria)	759	
14	Статор на генератори за ВЕЦ	ALSTOM - Франция	665	обект ENERJISA-Турция

№	Изделия	Клиенти	Стойност	Пояснения
15	Съоръжения за хим. индустрия	Бесттехника ЕООД - София (за Agropolichim-Bulgaria)	381	
16	Претоварач за скрап	Бесттехника ЕООД - София (за TKF-Germany)	381	
17	Защитни врати за сонарен и за торпеден отсек на фрегата	Бесттехника ЕООД - София (за ASTRIANE - Франция)	376	Обект Fregate Fremm
18	Оборудване за химическата индустрия	Бесттехника ЕООД - София (за Robert Bosch GmbH - Германия)	346	
19	Подкранови пътища	Бесттехника ЕООД - София (за NUKEM DSFSF)	329	Обект АЕЦ Козлодуй
20	Мостови кран, Q=10t Lk=14m	Бесттехника ЕООД - София (за Електростомана АД - Карлово)	293	
21	Оборудване на цех за ликви-дация на съоръжения от АЕЦ	Бесттехника ЕООД - София (за ONET TECHNOLOG-France)	258	
22	Резервни части (зъбни венци) - 2бр.	Бесттехника ЕООД - София (за Agropolichim-Bulgaria)	153	
23	Други изделия	Други клиенти	125	
Всичко договорени и в процес на договаряне			57 795	

В първия раздел на таблицата са посочени изделията, които вече са договорени за производство и чието изпълнение ще започне през 2010 година. Те са на стойност 22,9 млн. лв.

Във втория раздел на таблицата са посочени изделията, които са в процес на договаряне и вероятността от подписване на договори е значителна. Те са на обща стойност 34,9 млн. лв.

Изделия на стойност 15,8 млн. лв. се планира да бъдат завършени през 2010 година.

Общо приходите от завършените през 2010 год. изделия и продажбите на неоперативни активи следва да бъдат на стойност 18 млн. лв. Като вземем предвид и авансовите плащания, постъпленията по плана за паричните потоци се очаква да бъдат близо 25 млн. лв.

На второ по значимост място в антикризисната програма, са очакваните приходи от продажби на материални активи, които не са свързани с производствената дейност. Това са земи, сгради, машини и съоръжения, готови и полуготови изделия. Антикризисната програма съдържа списъци с такива активи на обща стойност 21,9 млн. лева. Нашите очаквания са, че реално могат да

се продават $\frac{1}{4}$ от тях. Поради това в прогнозните парични потоци за следващите две години са заложили приходи от такива продажби в размер на 5 млн. лева.

В изпълнение на програмата вече са осъществени реални продажби на неоперативни активи. Тук се включват ремонтираната част на Корпус 20, производствения цех със столова в с. Слащен и линейния електропровод в същото село.

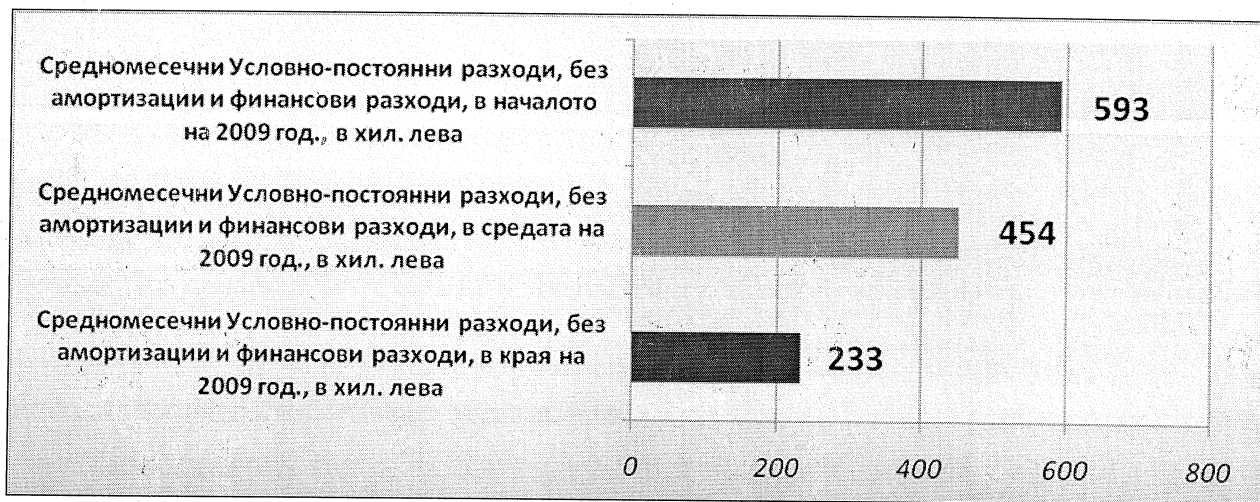
Обявените за продажба материални активи са публикувани на сайта на дружеството и на сайтовете на специализирани фирми, занимаващи се със съответните видове продажби.

Основната част от продажбите на тези активи са заложили през периода м. януари – м. септември 2010 година. Реализираните входящи парични потоци следва да покриват основната част от разходите на дружеството през този период.

Третото направление от антикризисната програма на „Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД е намаляването на разходите.

Приложените на практика мерки доведоха само през 4-то тримесечие на 2009 год. до намаляване на условно-постоянните разходи с над 60%.

Следващата графика дава нагледна представа за намаленията на средномесечния размер на Условно-постоянните разходи (без амортизации и финансови разходи) през 2009 год., в хил. лева.

С най-голям дял са разходите, свързани с функционирането на работната сила: заплати, осигуровки, данъци върху доходите, транспорт, работно облекло.

Както посочихме и в предходната точка, намаляването на тези разходи се осъществява по следните начини:

1. Фактическо намаление на персонала чрез освобождаване на нискоквалифицираните работници. Респективно следва намаляване на разходите на дружеството за заплати и осигуровки.

2. Намаляване на заплащането на основните производствени работници, което е на база изработено от тях. При липсата на работа, поради кризата, изработеното е малко, съответно и заплатите на тази категория персонал са ниски.

3. На непрекия производствен персонал заплатите бяха първо намалени с 25% през м. септември 2009 год., а от ноември се премина на половин работен

ден. Респективно и заплащането спадна двойно. Работата и заплащането на половин работен ден продължава и през настоящата година.

4. Намаляване възнагражденията на мениджърския състав, включително и органите за управление. Тези възнаграждения са с голям размер и намаляването им над 2 пъти оказва съществено влияние, не само икономическо а и морално-политическо.

5. Минимизиране на разходите за транспорт на персонала и за работно облекло на същия.

В резултат на взетите мерки за оптимизиране на енергийните разходи, намаля потреблението на електроенергия и природен газ.

Разходите за горива намаляха чрез въвеждането на лимити за потреблението им.

Ограничиха се телекомуникационните разходи, както и плащанията на различни външни услуги.

Задълженията към държавата се обслужват в минимални размери. Това се отнася както за обединените и разсрочени за 8 години с правителствено решение задължения, така и за новонатрупаните такива през периода от началото на кризата. Към момента данъчните власти проявяват разбиране относно тежкото финансово състояние на дружеството.

22. Предвиждано развитие на предприятието през 2010 година

Изготвеният **Бизнес-план за 2010 година** предвижда увеличаване на производствената дейност, но съобразно обусловените от световната икономическа криза условия. Същият се състои от четири основни части:

- Производствена програма;
- План по труда;
- Финансов план за приходите, разходите и паричните потоци;
- Бюджети на дирекциите – 8 броя.

Гаранция за реализма на производствената програма за 2010 година са сключените договори и получени заявки от досегашни и нови клиенти.

Договорената и включена в производствената програма за 2010 година продукция е посочена в началото на предходната точка „Антикризисна програма”.

През 2010 г. се осъществяват процеси на непрекъснато договаряне на допълнителна нова продукция, както за текущата година, така и с преход за следващите години.

Предвид индикациите за започващо съживяване на пазарите в САЩ и Западна Европа, както и факта че продукцията на дружеството се произвежда основно за европейски клиенти, очакваме договорната обезпеченост и натоварването на мощностите на „Бесттехника ТМ–Радомир” ПАД да отбележат чувствително подобрение още през третото тримесечие на настоящата година.

Предпоставка за това са подготвените за подписване два договора за производство на шлюзове и барботьори за руската „Атомстройекспорт”. Това оборудване е предназначено за двата реактора на АЕЦ Белене. Договорите са на

обща стойност 17,3 млн. лева и се очаква да бъдат подписани през февруари 2010 година.

До края на първо полугодие се очаква да бъдат подписани допълнителни договори с „Атомстройекспорт“ на обща стойност 59,3 млн. лева, чийто срок на изпълнение е до края на 2015 година.

За нас е особено важна **оценката на риска по проекта за АЕЦ Белене**. В тази връзка от особено значение са договореностите с партньорите ни от „Атомстройекспорт“ за резервните варианти при неблагоприятно развитие на проекта. Основният момент в тези договорености е, че възлаганото ни за производство атомно оборудване е универсално по отношение на руските атомни реактори. Това означава, че при спиране на проекта АЕЦ Белене, произведените от нас изделия ще се ползват за други изградени ядрени реактори. Такива се предвиждат в Армения, Турция, Индия и самата Русия.

Основните показатели, заложиени в бизнес-плана за 2010 година, са следните:

1. Приходи в размер на 17 992 хил. лева, разпределени по следния начин:

→ Производство на промишлена продукция	15 830 х. лв.
→ Приходи от продажба на стоки	85 х. лв.
→ Приходи от услуги	18 х. лв.
→ Продажби на неоперативни активи	1 695 х. лв.
→ Продажби на технологични отпадъци, стружки и бракувани материали за скраб	140 х. лв.
→ Приходи от наеми	89 х. лв.
→ Други приходи	80 х. лв.
→ Приходи от финансираня	16 х. лв.
→ Финансови приходи	39 х. лв.

2. Разходи в размер на 17 731 хил. лева, разпределени по следния начин:

→ За материали	6 293 х. лв.
→ За външни услуги	972 х. лв.
→ Амортизации	4 380 х. лв.
→ За заплати и възнаграждения	3 064 х. лв.
→ За осигуровки	524 х. лв.
→ Местни и еднократни данъци и такси	180 х. лв.
→ Други разходи	425 х. лв.
→ Суми с корективен характер	512 х. лв.
→ Финансови разходи (преобладаващо лихви)	1 381 х. лв.

3. Счетоводна печалба в размер на 261 хил. лева.

- Корпоративен данък - 26 хил. лева;
- **Чиста печалба - 234 хил. лева.**

4. Нормочасове - 215 280.

5. Производителност на основните нормени работници - 130 нормочаса месечно на един основен нормен работник (присъствен).

6. Средногодишната численост на персонала е 350 човека, разпределени по следния начин:

- Основни нормени работници - 166 човека;
- Непряк производствен персонал: спомагателни работници, кранисти, диспечери, цехови технолози, началник цехове, помощен персонал; оперативно управление на производството; работници по ремонта; контрол на качеството; газово и енергийно стопанство; техническа подготовка на производството - 123 човека;
- Управленчески, административно-технически и помощен персонал в дружеството - 29 човека;
- Охрана (физическа и противопожарна) - 32 човека.

7. Инвестициите в дълготрайни (нетекущи) активи през 2010 година се планира да бъдат в размер на 1 979 хил. лева и са посочени в долната таблица.

№ по ред	Описание на планираните за 2010 година инвестиции по основни групи	Стойност (хил. лева)
1	Инвестиции в ДМА, без тези на ЛИЗИНГ (нови ДМА + основен ремонт, модернизация и реконструкция на съществуващи ДМА + създаване на ДМА по стопански начин)	1 000
2	Плащания по лизингови договори за придобити ДМА (първоначални и месечни лизингови вноски)	959
3	Инвестиции в нематериални дълготрайни активи (ERP система за управление и други)	20
Инвестиции - общо		1 979

23. Изпълнение на програмата за прилагане на международно признатите стандарти за добро корпоративно управление

“Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД разполага с разработена и приета от ръководството **Програмата за прилагане на международно признатите стандарти за добро корпоративно управление.** Същата е изготвена съгласно изискванията на чл. 94, ал. 2, т. 3 от Закона за публично предлагане на ценни книжа. Програмата се изпълнява съгласно изискванията на закона. **Дейността на управителните и на контролните органи на дружеството през изтеклата година съответства на тези стандарти.**

На настоящия етап не се налага извършването на преоценка на програмата и промяната ѝ с цел подобряване прилагането на стандартите за добро корпоративно управление в дружеството. Същата се изпълнява в съответствие с основната цел на корпоративното управление, а именно увеличаване на изгодата за акционерите.

Задачите на действащата програма са: утвърждаване на принципите за добро корпоративно управление в дружеството; поощряване на успешните стопански дейности на предприятието; повишаване на доверието на акционерите, инвеститорите и лицата, заинтересовани от управлението и дейността на дружеството.

Имайки предвид, че корпоративното управление е управление от страна на акционерите посредством избрани от тях управителни органи, могат да се посочат следните **основни положения при изпълнението на програмата:**

А. "Бесттехника ТМ-Радомир" ПАД е създадо ясно дефинирани отговорности на ръководителите и отчетност пред акционерите. Дружеството има едностепенна структура на управление – Съвет на директорите, който е с ясно разграничени правомощия, функции, задължения и отговорности. Действията на членовете на Съвета са напълно обосновани, добросъвестни, и се извършват с грижата на добър търговец, в интерес на дружеството и акционерите.

Съветът на директорите е избран от Общото събрание на акционерите. От своя страна той избира, назначава, контролира и освобождава от длъжност изпълнителните директори.

Б. Изпълнителните директори, които са и членове на Съвета на директорите: осъществяват управлението на "Бесттехника ТМ-Радомир" ПАД; организират и ръководят оперативната дейност на дружеството като извършват всички действия и сделки, свързани с упражняване на търговската дейност; представят на СД бизнес-планове и текущи разчети по тримесечия; уведомяват в писмена форма СД за всички обстоятелства от съществено значение за дружеството; сключват, изменят и прекратяват трудовите договори, налагат дисциплинарни наказания, стимулират и санкционират персонала на дружеството, командирова работниците и служителите при спазване на действащата нормативна уредба; създават условия за социално развитие на колектива в дружеството и за подобряване на условията на труд, подписват и изпълняват колективния трудов договор.

В. Правата на акционерите са защитени. Това се осигурява като: сделките с акциите на "Бесттехника ТМ-Радомир" ПАД се извършват само на регулираните пазари на ценни книжа, както и чрез инвестиционни посредници; всеки акционер има право да продава част или всичките си акции на друго лице за определена цена по всяко време без съгласието на управителния орган или другите акционери.

Г. Всеки акционер има право да получава необходимата информация и да участва при вземането на решения за: изменения и допълнения на Устава на дружеството; определяне основните насоки за дейността на дружеството; определяне броя, избора и освобождаването на членове от Съвета на директорите и определяне възнаграждението им; назначаване и освобождаване лицензиран одитор; одобряване на Годишния финансов отчет; освобождаване от отговорност на членовете на Съвета на директорите след приемане на отчета за неговата дейност; други права съгласно ТЗ и Устава на дружеството.

Д. Акционерите получават достатъчна и своевременно информация за датата, мястото и дневния ред на Общото събрание на акционерите. Акционерите могат да задават всякакви въпроси, които ги интересуват, във връзка с дневния ред на Общото събрание или взети решения и други въпроси, които не представляват вътрешно-фирмена тайна. За получаване на своевременно информация се грижи Директорът за връзка с инвеститорите.

Е. Акционерите са равнопоставени и миноритарните акционери са защитени. Всяка акция дава право на един глас в Общото събрание на акционерите, право на дивидент и на ликвидационен дял, съразмерни на номиналната стойност на акцията. Акционерите участват в Общото събрание лично или чрез представител. Гласовете са равнозначни, независимо дали са дадени лично или неприсъствено. За вземането на важни решения от Общото събрание на акционерите, като изменение и допълнение на Устава, увеличаване и намаляване на капитала, преобразуване и прекратяване на Дружеството, се изисква мнозинство $2/3$ от представения капитал при присъствие или представяне на събранието най-малко на $2/3$ от капитала. За вземане на решение за овластяване на Съвета на директорите за сключване на сделки по чл.114 от ЗППЦК и одобряване на договорите за съвместно предприятие се изисква мнозинство $3/4$ от представения капитал.

Ж. Спазват се всички законови и договорни права на заинтересованите лица. Същите изразяват мнение, дават предложения при вземане на решения от управителните органи за структурни промени в Дружеството, промени в личния състав, обсъждане на бизнес плана на Дружеството и други въпроси, свързани с дейността. Заинтересованите лица имат достъп до съответната информация, необходима им за изразяване на мнение и даване на предложения по конкретни въпроси.

З. Информацията за дейността на “Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД е прозрачна и се разкрива своевременно.

Управителните органи проверяват годишните, тримесечните и текущите отчети, а изпълнителните директори заверяват същите с подписа си. Директорът за връзка с инвеститорите представя годишния и тримесечните отчети своевременно в ДКЦК и публикува съобщение в ежедневник. Всеки акционер или инвеститор може да се запознае със съдържанието на представените отчети.

Годишният одит се извършва от независим одитор, избран от Общото събрание на акционерите. Информацията се изготвя, одитира и разкрива съгласно националните счетоводни стандарти и международните стандарти за финансови отчети.

Дружеството уведомява своите акционери и инвеститорите чрез вписване в съдебния регистър, публикации и представяне в ДКЦК на промените в Устава, в управителните и контролни органи и други данни от съществено значение.

И. Инициативност на ръководните органи.

Управителните органи имат предприемаческа нагласа и вземат решения, които помагат на "Бесттехника ТМ-Радомир" ПАД да се развива. Те са запознати с въпросите от местно естество, които засягат дейността на дружеството, както и с международните тенденции и събития, които могат да засегнат дейността на предприятието.

Управителните органи работят за развитието на дружеството. Те гарантират, че дружеството се отнася справедливо и честно и към други заинтересовани лица, включително служители, доставчици, клиенти и обществото като цяло. Управляващите предпочитат интереса на дружеството пред своя собствен интерес.

Запазва се поверителността на непубличната информация за дружеството, дори след като дадени лица вече не са членове на управителните органи.

К. Инициативи за защита правата на акционерите.

Правата на акционерите се защитават преди всичко чрез ефективно използване на ресурсите и отговорност за използването на тези ресурси. В Устава на дружеството е предвидено правото на акционерите да бъдат информирани по съществени корпоративни въпроси.

Л. Инициативи за връзки с инвеститорите.

Съгласно чл. 116г, ал.1 от ЗППЦК през август 2002 год. в "Бесттехника ТМ-Радомир" ПАД е създадена длъжността "Директор Правно обслужване и връзки с инвеститорите".

Директорът за връзки с инвеститорите поддържа непрекъснат диалог с инвеститорите, борсовите аналитици и финансовите издания. Той провежда активна програма за предоставяне на материали на пресата в установените от Закона срокове и друга информация, която популяризира името и дейността на дружеството. Директорът представя Доклад за дейността (отчет) за постигнатите от него резултати на Годишното общо събрание на акционерите.

Директорът за връзки с инвеститорите води и поддържа точни и пълни протоколи от заседанията на управителните органи във връзка с увеличаване на изгодата за акционерите и за дружеството като цяло. Той координира с управителните органи създаването на дневен ред на заседанията. Същият подава задължителните документи за разкриване на информация по ЗППЦК в сроковете, определени от Закона, на Комисията по ценните книжа, Централния депозитар и Българската фондова борса.

Директорът поддържа регистри за информация съгласно ЗППЦК относно заявките за информация от акционерите, материалите за Общото събрание на акционерите, протоколи от заседанията на управителните органи, отчетите и информацията, изпратени до КЦК, ЦД и БФБ. Той подпомага Управителните органи на дружеството за вземането на решения по въпроси, свързани с текущата дейност, при стриктно спазване на законовите регламенти.

М. Инициативи за подобряване разкриването на информация.

В "Бесттехника ТМ-Радомир" ПАД е създадена програма, според която Управителните органи анализират резултатите от дейността на Дружеството. Програмата обръща специално внимание на изминалите събития, тяхното отражение и ако се очаква те да продължат, на бъдещото им въздействие върху отчетните резултати. Изработени са процедури, съгласно които Управителните органи проверяват годишните, тримесечните и текущите отчети, изисквани от ЗППЦК, за да се гарантира, че те са пълни, точни и своевременно представени.

27. Заключение

В заключение може да се посочи, че настоящата световна икономическа криза нанесе тежък икономически удар върху „Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД. Настъпващото оживление на международните пазари ще позволи нарастване на производството и приходите, започвайки от второто полугодие на 2010-та година. Необходимо условие за връщането на напусналите квалифицирани работници е поетапното изплащане на натрупаните дължими заплати за последните осем месеца. Това е условие и за пълноценното използване на персонала, който дружеството успя да задържи по време на кризата.

Успоредно с набирането на кадри и нарастването на производството „Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД ще може да извършва поетапно погасяване на натрупаните публични задължения.

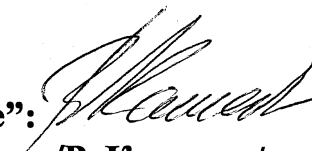
гр. Радомир

30.01.2010 година

Директор “Финанси и планиране”:

/В. Дрехарски/

Директор “Правно обслужване и връзки с инвеститорите”:

/Р. Каменов/

**УТВЪРДИЛ,
ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР:**

/Ев. Евтимов/

